

idea

PLATON PARMENIDES

IDEA SY 2011/09

PLATON
Parmenides

Çeviren
Aziz Yardımlı

idea • istanbul

İDEA CEP KİTAPLARI — 031

İdea Yayınevi

Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul
iletisim@ideayayinevi.com / www.ideayayinevi.com
Bu çeviri için © AZİZ YARDIMLI ve MERİÇ METE 2011

PLATON

Parmenides

İDEA CEP KİTAPLARINDA BİRİNCİ BASKI 2011

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü

*İdea Yayınevinin ön izni olmaksızın
yeniden üretilemez.*

İDEA CEP KİTAPLARI DİZİSİ 031 / FELSEFE 18

SÜRELİ YAYIN

YAYININ ADI: Platon; *Parmenides*

YETKİ SAHİBİ / SORUMLU MÜDÜR: ALİYE ZEYNELOĞLU

YÖNETİM YERİ: İDEA YAYINEVİ

Şarap İskelesi Sk. 2/106-107 34425 Karaköy — İstanbul

YAYININ SÜRESİ: 30 GÜNDE BİR

BASKI: BAYRAK MATBAASI

Davutpaşa Cad. 14/2 34015 Topkapı — İstanbul

DAĞITIM: YAYSAT

Doğan Medya Tesisleri, Sanayi Mah. 1650. Sok., No 2

34517 Esenyurt — İstanbul

Printed in Türkiye

ISSN 2146-3441

İDEA SY 2011/09

İÇİNDEKİLER

PARMENİDES — 7

NOTLAR / AZİZ YARDIMLI — 83

Diyaloğun Kişileri: Kefalos (diyalogu yer alış zamanından elli yıl sonra anlatıyor; Anaxagoras'ın kenti olan Klazomenai'den), Adeimantos, Glaukon (Platon'un kardeşi), Antifon (Platon'un üvey kardeşi), Pythodoros (Zenon'un öğrencisi), Sokrates, Zenon, Parmenides (Zenon ile birlikte güney İtalya'daki Yunan kolonisi Elea kentinin yurttaşları), Aristoteles (Otuz Tirandan biri).

Diyalog İÖ 460-57 yıllarına düşen 80'inci Olimpiyat sırasında yer almış ise, o sırada Parmenides 65 ve Zenon 40 yaşlarında olduğuna göre, İÖ 469'da doğan Sokrates'in diyaloga katılmış olması olası değildir. Eğer Sokrates diyalog sırasında 20 yaşında idiyse, diyalogun yer aldığı sıralarda 65'inde olan Parmenides İÖ 515'te doğmuş olmalıdır.

PARMENIDES

ΠΑΡΜΕΝΙΔΕΣ
PARMENIDES

“Klazomenai’deki evimizden Atina’ya geldikten sonra 126a
agorada Adeimantos ve Glaukon ile karşılaştık. Adei-
mantos beni elimden tutarak “Hoşgeldin, Kefalos,” dedi,
“eğer burada senin için yapabileceğimiz birşey varsa, he-
men söyle.”

“Gerçekten de,” dedim, “tam bu nedenle buradayım,
senden birşey isteyecektim.”

“Söyle,” dedi, “nedir?”

“Anne yanından, üvey kardeşinin adı neydi? Anımsa- b
mıyorum. Klazomenai’den buraya son gelişimde henüz
küçük bir çocuktuk; şimdi aradan uzun zaman geçti. Ba-
basının adı sanırım Pyrilampes idi.”

“Evet,” dedi.

“Kendi adı nedir?”

“Antifon. Niçin sordun?”

“Bu baylar,” dedim, “benim yurttaşlarımdır, ve fel- c
sefeyi çok severler. İşittiklerine göre bu Antifon sık sık
Zenon’un Pythodoros adında bir arkadaşı ile birlikte
olmuş, ve ondan Sokrates, Zenon ve Parmenides’in
bir zamanlar yaptıkları bir söyleşiyi bellekten anlatacak
kadar sık dinlemiş.”

“Bu doğru,” dedi.

“Şimdi,” dedim, “onu dinlemeyi istiyoruz.”

“Bu güç değil,” dedi. “çünkü gençliğinde onu büyük
bir dikkatle incelemişti, ama şimdi büyük babası ve adası

Antifon gibi zamanının çoğunu atlara ayırıyor. Eğer istediğiniz buysa, ona gidelim. Az önce buradan ayrılıp eve döndü, ve çok yakında, Melite’de oturuyor.”

127a Bunun üzerine yola çıktık ve Antifon’u nalbanda düzeltmesi için bir gem verirken bulduk. Adamı uğurladıktan ve kardeşi ona niçin orada olduğumuzu söyledikten sonra, beni önceki ziyaretimden anımsadı ve içtenlikle selamladı. Ondaki söyleşiyi yinelemesini istediğimiz zaman başlangıçta isteksizlik gösterdi. Bunun çok büyük bir görev olduğunu söyledi, ama daha sonra anlatmaya başladı.

b Böylece Antifon Pythodoros’un ona Parmenides ve Zenon’un bir kez Büyük Panathena için geldiklerini anlattığını söyledi. Parmenides’in yaşı daha o sıralar oldukça ileriye ve altmış beşine girmişti. Saçları çok ağarmıştı, ama soylu ve güzel bir çehresi vardı. Zenon o sıralar yaklaşık kırk yaşındaydı. Uzun boylu ve yakışıklıydı.

c Parmenides’in sevgilisi olduğu konusunda bir öykü vardır. Kent duvarlarının dışında Pythodoros’un Kerameikos’taki yerinde kaldıklarını, ve Sokrates’in ve onunla birlikte başkalarının Zenon’un Atina’ya ilk kez onlar tarafından getirilen yazılarını dinlemek istedikleri için oraya gittiklerini söyledi. Sokrates o sıralar çok gençti. Böylece okumayı Zenon’un kendisi yaptı. Parmenides evde değil-

d di. Pythodoros incelemenin okunması neredeyse bitmek üzereyken Parmenides ve (daha sonra Otuz Tirandan biri olacak olan) Aristoteles ile birlikte kendisinin içeri girdiklerini ve bu nedenle yazılardan ancak geriye kalan çok küçük bir bölümü dinleyebildiklerini söyledi. Ama kendisi onları daha önce Zenon’dan dinlemişti.

Sokrates sonuna dek dinledi, ve sonra birinci uslamlanmanın birinci hipotezinin yeniden okunmasını istedi. Bu yerine getirildikten sonra sordu:

e “Bununla ne demek istiyorsun, Zenon? Eğer varolan şeyler (τὰ ὄντα) Çok iseler, o zaman hem benzer hem de benzemez olmalıdırlar, ki olanaksızdır; çünkü ne ben-

zemez olanlar benzer ne de benzer olanlar benzemez olabilirler. Demek istediğin bu mudur?”

“Evet,” dedi Zenon.

“O zaman eğer benzemez olanlar için benzer olmak ve benzer olanlar için benzemez olmak olanaksız ise, Çok olmaları olanaksızdır. Çünkü eğer Çok olsalardı, olanaksız olanla karşı karşıya kalırlardı. Uslamlamalarının amacı bu mudur? Tüm söylenenlere karşın yalnızca Çokluğun olmadığını ileri sürmek midir? Uslamlamalarından her birini tam olarak bunun bir tanıtılması olarak alıyorsun, ve buna göre sunduğun tanıtımların Çokluğun olmadığını göstermek için getirdiğin uslamalar kadar çok olduğunu kabul ediyorsun. Söylemek istediğin bu mudur, yoksa seni yanlış mı anladım?”

128a

“Hayır,” dedi Zenon, “çalışmanın genel amacını çok iyi kavradın.”

“Öyle sanıyorum ki, Parmenides,” dedi Sokrates, “Zenon burada sana yalnızca dostluğunda değil, ama yazılarında da çok yakın olmayı istiyor. Çünkü belli bir yolda seninle aynı şeyleri yazmış, ama süreci tersine çevirerek bizi yeni birşey söylediğine inandırmaya çalışmış. Çünkü şiirlerinde herşeyin Bir olduğunu söylüyorsun, ve incelikle ve ustaca bunun tanıtılarını getiriyorsun. O ise, kendi payına, Çokun olmadığını söylüyor ve çok sayıda ve ağırlıklı tanıtımlar getiriyor. Böylece ikinizden biri Birin olduğunu, öteki ise Çokun olmadığını söylüyor, ve ikiniz de hemen hemen aynı şeyi söylerken aynı şeyi söylememiş görünecek gibi konuşuyorsunuz. Ve bütün bunlar biz geride kalanlara bizi çok çok aşan şeyler gibi görünüyor.”

b

“Evet, Sokrates,” dedi Zenon, “ama yazılarıma ilişkin gerçeği tüm yanlarında kavramış değilsin. Sparta tazıları gibi söylenenin kokusunu alıp izine düşmede iyi olsan da, incelememin hiçbir biçimde ona yüklediğin gibi gösterişli bir niyetle, kendini insanların gözünde büyük bir başarı gibi gösterme amacıyla yazılmış olmadığını gözden

c

kaçırılıyorsun. Sözüünü ettiğin şey salt bir raslantıdır. Ama gerçekte bu yazıların amacı Parmenides'in uslamlamasını
 d onu alaya alanlara ve eğer herşey Bir ise [ya da, Bir varsa] bundan onun kendi kuramı ile çelişen birçok saçma sonucun doğduğunu ileri sürenlere karşı desteklemektir. Şimdi bu inceleme Çokluğu savunanlara karşı çıkar ve alaylarını faizi ile geri öder, çünkü amacı Çokluğun varolduğu biçimindeki savlarının, eğer doğru olarak izlenirse, Birin varolduğu savından doğanlardan daha da saçma sonuçlara götüreceğini göstermektedir. Onu gençliğimde böyle bir tartışma ruhu içinde yazdım, ama biri gizlice
 e onun bir eşlemini yaptı ve bu nedenle yayımlanmasının gerekip gerekmediğine bile karar veremedim. Öyleyse, Sokrates, bundan haberin yok ve yazılmasının nedeninin genç bir insanın çekişmeci ruhunda değil, ama yaşlı birinin tutkusunda yattığını düşünüyorsun. Ama başka bakımlardan, dediğim gibi, anlamını oldukça iyi tahmin ettin.”

129a “Anlıyorum,” dedi Sokrates, “ve açıklamanı kabul ediyorum. Ama söyle bana, Zenon, kendinde bir benzerlik ideasının ve buna karşıt olan başka bir ideanın, benzezmelik ideasının olduğunu, ve senin ve benim ve Çok dediğimiz şeylerin tümünün bu ikisine katıldıklarını kabul etmiyor musun? Ve benzerliğe katılanların tam bu yolla benzer ve benzemezliğe katılanların benzemez ve ikisine de katılanların hem benzer hem de benzemez olduklarını, tüm bunun katılmanın tarz ve ölçüsünde olduğunu? Ve giderek tüm şeyler her iki karşıta da katılsalar ve her ikisine de katılma yoluyla hem kendilerine benzer hem
 b de benzemez olsalar bile, bunda hayret edilecek birşey var mıdır? Çünkü biri saltık ya da kendinde benzerin benzemez olduğunu, ya da benzemez benzer olduğunu gösterecek olsaydı, bu sanırım bir tansık olurdu. Ama eğer ikisine de katılan şeylerin hem benzer hem de benzemez olduklarını gösterirse, bu, Zenon, bana hiç de tuhaf görünmeyecektir; ne de tüm şeylerin Bire katı-

larak Bir olduklarını ve o aynı şeylerin Çokluğa katılarak Çok da olduklarını göstermesi tuhaf gelecektir. Ama eğer saltık ya da soyut Birin Çok da olduğunu ve saltık Çokluğun yine Bir olduğunu gösterirse, buna hayret ederim. Bu tüm başka şeyler için de geçerlidir. Eğer türlerin ve ideaların kendilerinde bu karşıt nitelikleri taşıdıklarını gösterirse, bu hayrete değerdir; ama eğer benim hem Bir hem de Çok olduğumu gösterirse, bunda hayret edilecek ne vardır? Çok olduğumu göstermek isteyince, sağ ve sol yanlarımın, ön ve arkamın, benzer olarak aşağı ve yukarı yarılarımın tümünün de ayrı olduklarını söyleyebilir—çünkü Çokluğa katıldığımı yadsıyamam. Ama, öte yandan, Bir olduğumu göstermeyi isteyince, yedi olmamıza karşın benim tek Bir insan olduğumu çünkü Bire de katıldığımı söyleyecektir. Böylece her iki önesürümün de doğru olduğunu gösterecektir. Eğer sonra herhangi biri aynı şeylerin—taşlar ve çubuklar ve benzerleri gibi şeyleri demek istiyorum—hem Çok hem de Bir olduklarını göstermeyi denerse, onların Bir ve Çok olduklarını gösterdiğini söyleriz, Birin Çok ya da Çoğun Bir olduğunu değil. Hayret edilecek değil ama yalnızca kabul edilecek birşey söylemiştir. Ama eğer, tam şimdi dediğim gibi, ilkin benzerlik ve benzemezlik, çokluk ve birlik, devim ve dinginlik ve benzerleri gibi kendilerinde ayrı [χωρις] ideaları [εἶδη] ayırdederse, ve sonra onların birbirleri ile karıştırılabileceklerini ve birbirlerinden ayrılacaklarını gösterirse, o zaman,” dedi, “hayrete düşerdim, Zenon. Şimdi sanırım bunları büyük bir yüreklilik ile tartışmıştın. Ama, dediğim gibi, eğer biri senin görülür nesnelere sergilediğin aynı güçlüğü çeşitli yollarda us ile kavranan kendilerinde idealara da girdiğini gösterebilirse, buna daha çok hayret edeceğim.”

Sokrates bunları söylerken Pythodoros kendisinin her sözde Parmenides'in ve Zenon'un kızacaklarını düşündüğünü söyledi. Ama onu büyük bir dikkatle dinlediler ve sık sık birbirlerine bakarak sanki Sokrates'e hayranlık

b duyarmış gibi gülümsediler. Sokrates bitirince Parmenides araya girdi. “Sokrates,” dedi, “uslamlama için nasıl hayranlık verici bir yeteneğin var! Söyle bana, bir yanda kendilerinde ideaları ve öte yanda onlara katılan şeyleri ayırdeden bu ayrımı kendin mi buldun? Ve bizim iye olduğumuz benzerlikten ayrı bir kendinde benzerlik gibi birşeyin, ve kendinde Birin ve Çokun ve Zenon’un sözünü ettiği daha başka soyutlamaların var olduklarını mı düşünüyorsun?”

“Evet, öyle düşünüyorum,” dedi Sokrates.

“Ve ayrıca,” diye sürdürdü Parmenides, “Tüenin ve Güzelin ve İyinin ve tüm böyle şeylerin soyut İdealarının var olduklarını?”

“Evet,” yanıtını verdi.

c “Ve bizden ve bizler gibi tüm başka insanlardan ayrı bir soyut insan ideası, ya da ateş ve su ideaları var mıdır?”

“Sık sık,” dedi Sokrates, “böyle şeylerin idealarının olup olmadığına karar vermede büyük sıkıntılara düştüm, Parmenides.”

“Ve örneğin saç, çamur, kir gibi gülünç olduğunu düşünebileceğin belli başka şeyler, ya da özellikle bayağı ve değersiz başkaları hakkında da kararsız mısınız? Bunların her birinin yine elle dokunduğumuz şeylerden ayrı birer

d idealarının olduğunu söyleyecek misin?”

“Hiçbir biçimde,” dedi Sokrates. “Sanırım böyle şeyler bize göründükleri gibidir ve birer idealarının olduğuna inanmak çok saçma olacaktır. Ve gene de zaman zaman belki de tek bir şey için doğru olanın tümü için de doğru olduğu düşüncesi beni rahatsız ediyor. Ama sonra bu konumu kabul edince dipsiz bir saçmalık uçurumuna düşüp yokolmaktan korkarak ondan kaçıyorum. Böylece geriye, az önce birer ideaları olduğunu söylediğimiz şeylere dönüyor ve onlarla uğraşmaya başlıyorum.”

e “Evet, Sokrates,” dedi Parmenides, “çünkü henüz çok gençsin; ve inanıyorum ki felsefenin seni daha sıkı sıkıya kavradığı bir zaman gelecektir. O zaman en sıradan şeyi

bile küçümsemeyeceksin. Oysa şimdi, yaşından ötürü, insanların görüşlerini dikkate almaya çok yatkınsın. Ama şimdi söyle bana: Dediğin gibi, ideaların var olduklarını ve onlara katılan bu başka şeylerin adlarını onlardan aldıklarını mı düşünüyorsun? Örneğin benzer olanların benzerliğe katıldıkları için mi benzer olduklarını? Ve büyük şeylerin büyüklüğe katıldıkları için büyük, ve türeli ve güzel şeylerin türeye ve güzelliğe katıldıkları için türeli ve güzel olduklarını?”

131a

“Gerçekten de,” dedi Sokrates.

“Şimdi, katılan her bir nesne bütün ideaya mı katılır yoksa ideanın bir parçasına mı? Ya da katılmanın bunlardan ayrı üçüncü bir yolu olabilir mi?”

“Nasıl olabilir?” dedi.

“O zaman bütün ideanın, Bir olduğuna göre, birçok şeyin her birinde bütün olarak mı bulunduğunu düşünüyorsun? Ya da?”

“Evet, onlarda olmasını ne önleyebilir, Parmenides?” dedi Sokrates.

“Çünkü bir ve aynı iken aynı zamanda birçok ayrı birreyde bir bütün olacak ve böylece kendisi kendisinden ayrı olacaktır.”

b

“Hayır,” dedi, “çünkü bir ve aynı olmasına karşın gene de aynı zamanda birçok yerde olan ama kendisinden ayrı olmayan gün gibi olabilir. Böylece her bir idea da, bir ve aynı olmasına karşın, aynı zamanda ona katılan tüm şeylerde birden olabilir.”

“Bu çok hoş, Sokrates,” dedi. “Bir ve aynı şeyin aynı zamanda birçok yerde olmasını sağlıyorsun—sanki bir yelkeni birçok insanın üzerine örtüyor ve sonra yelkenin bir bütün olarak çokluğun üzerindeki Bir olduğunu söylüyor gibisin. Yoksa böyle birşey söylediğini düşünmüyor musun?”

c

“Belki de,” dedi Sokrates.

“O zaman bütün yelken her bir insanın üzerinde mi olacak, yoksa her birinin üzerinde ayrı bir parçası mı bulunacaktır?”

“Her birinin üzerinde bir parça.”

“O zaman, Sokrates,” dedi, “ideaların kendileri parçalara bölünebilirdir, ve onlara katılan nesnelere bir parçaya katılacak, ve her birinde her bir ideanın bütünü değil ama yalnızca bir parçası olacaktır.”

“Öyle görünüyor.”

“O zaman, Sokrates, tek bir ideanın gerçekten bölünebilir ve gene de Bir olduğunu ileri sürecek misin?”

“Hiçbir biçimde,” diye yanıtladı.

d “Çünkü,” dedi Parmenides, “saltık büyüklüğü böldüğünü, ve birçok büyük şeyden her birinin saltık büyüklükten daha küçük bir büyüklük parçası yoluyla büyük olduğunu düşünürsek, bu usa aykırı olmaz mı?”

“Kesinlikle.”

“Ya da yine, herhangi bir şey, eğer eşitliğin saltık eşitlikten daha azı olan bir parçasını taşıyorsa, yalnızca o parçaya iye olmakla başka bir şeye eşit olacak mıdır?”

“Bu olanaksız.”

e “Ya da, birimiz küçük olanın bir parçasını taşıyor olsun; küçük olan ondan daha büyük olacaktır, çünkü bu onun kendi parçasıdır, ve öyleyse saltık küçük daha büyük olacaktır; oysa küçük olandan alınan parçanın eklendiği şey öncekinden daha büyük değil ama daha küçük olacaktır.”

“Bu kesinlikle olamaz.”

“O zaman, Sokrates, başka şeyler senin o idealarına nasıl katılacaklar, eğer onlara ne parçalar ne de bütünlük olarak katılabiliyorlarsa?”

“Zeus adına,” dedi, “bu belirlemesi çok güç bir soru.”

“Pekiyi. Şimdi şu konuda ne düşüneceksin?”

“Hangi?”

132a “Her ideanın Bir olduğuna inanma nedeninin şöyle bir şey olduğunu sanıyorum: Sana büyük görünen bir dizi nesne olduğu zaman, onlara bakarken tümünde de bir ve aynı ideanın olduğunu ve buna göre büyük olanın Bir olduğunu düşünebilirsin.”

“Bu doğru,” dedi Sokrates.

“Ama eğer düşüncenin gözleri ile saltık büyüğü ve bu birçok büyük şeyi aynı yolda görürsen, ötede tüm bunların büyük görünmesini sağlayan bir başka büyük görünmeyecek midir?”

“Öyle görünüyor.”

“Böylece saltık büyüklüğe ve ona katılan nesnelere ek olarak bir başka büyüklük ideası daha görünecektir; ve sonra, bunlara ek olarak, tümünün büyük olmalarını sağlayan bir başkası daha; ve idealarından her biri bundan böyle Bir olmayacak, ama belirsiz bir çoklukta olacaktır.”

“Ama, Parmenides,” dedi Sokrates, “bu ideaların her biri ruhlarımızdan başka hiçbir yerde bulunmayan bir düşünce olabilir ve o zaman her biri gerçekten de Bir olabilir ve bundan böyle tam şimdi sözünü ettiğin sonuçlardan etkilenmeyebilir.”

“Ama,” dedi, “nasıl olur da her bir düşünce Bir olabilir ve gene de hiçbirşeyin düşüncesi olabilir?”

“Bu olanaksız,” dedi.

“Düşünce birşeyin düşüncesi mi olmalıdır?”

“Evet.”

“Var olan mı, yoksa olmayan birşeyin mi?”

“Var olan birşeyin.”

“O düşüncenin herşeyde bulunuyor olarak ve tek bir idea olarak düşündüğü tek bir şeyin düşüncesi mi?”

“Evet.”

“Dahası, Bir olarak ve tüm şeylerde her zaman bir ve aynı olarak düşünülen bu tekil şey bir idea olmayacak mıdır?”

“Bu yine kaçınılmaz görünüyor.”

“O zaman,” dedi Parmenides, “seni tüm başka şeylerin idealara katıldığını söylemeye zorlayan aynı zorunluk ya herşeyin düşüncelerden yapılmış olduğuna ve tüm şeylerin düşündüğüne ya da düşünceler olmalarına karşın düşüncesiz olduklarına inanmaya da zorlamaz mı?”

“Bu da bütünüyle usa aykırı görünüyor,” dedi. “Ama, Parmenides, şu kadarının hiç olmazsa benim için açık

olduğunu söyleyebilirim. Bu idealar doğada örnekler ya da modeller olarak bulunurlar ve başka şeyler onları andırırlar ve onlara öykünmelerdirler. İdealara katılmalar ile denmek istenen şey gerçekte başka şeylerin onlara imgesel benzerlikleridir, başka birşey değil.”

“O zaman,” dedi, “eğer herhangi birşey ideayı andırıyorsa, o idea şeyin onun bir andırımı olması ölçüsünde onu andıran şey gibi olmak zorunda değil midir? Ya da, benzerin benzeri olduğuna benzemez olmasının bir yolu var mıdır?”

“Hayır, yoktur.”

e “Ve benzeyen benzediği ile aynı ideaya katılmak zorunda değil midir?”

“Zorundadır.”

“Benzer olanların ona katılmakla benzer oldukları şey ideanın kendisi olmayacak mıdır?”

“Kesinlikle.”

133a “O zaman herhangi birşeyin idea gibi ya da ideanın herhangi birşey gibi olması olanaksızdır; çünkü eğer benzer iseler, birinciye ek olarak daha öte bir benzerlik ideası her zaman görünecektir; ve eğer bu da herhangi birşeye benzer ise, daha da başkası görünecek, ve eğer idea ona katılana benzer olursa yeni bir idea ortaya çıkmaya hiçbir zaman son vermeyecektir.”

“Çok doğru

“O zaman, başka şeylerin idealara benzerlik yoluyla katılmaları söz konusu değildir ve başka bir katılma yöntemi aramak zorundayız.”

“Öyle görünüyor.”

“İdeaların ayrı ve kendilerinde varlıklar olduklarını ileri sürmenin nasıl büyük bir güçlüğüye yol açtığını görüyorsunuz, Sokrates?”

“Evet, kesinlikle.”

b “Eğer şöyle diyebilsem,” dedi, “her bir ideanın bir olduğunu ve somut şeylerden ayrı olduğunu ileri sürmende yatan güçlüğüne büyüklüğünü henüz kavramadığından

emin olabilirsin.”

“Nasıl?” dedi.

“Başka birçok güçlük var, ama en büyüğü şudur. Eğer biri ideaların eğer söylediğimiz gibi olmak zorunda iseler bilinmelerinin bile olanaksız olduğunu söylerse, bu kişi çok iyi eğitilmiş ve yetenekli olmadıkça ve çok uzun ve ayrıntılı tanıtılmayı izleme isteğini duymadıkça, ideaların bilinebilir olduklarını ileri süren hiç kimse ona yanıldığını tanıtlamayacaktır. Bilinemeyeceklerini ileri süren kişi ikna olmamış kalacaktır.”

“Niçin, Parmenides?” diye sordu Sokrates.

“Çünkü, Sokrates, sanırım her bir şeyin özsel varlığının salt kendinde olduğunu ileri süren sen ya da başka herhangi biri ilk olarak onlardan hiç birinin bizde bulunmadığını kabul edecektir.”

“Evet,” dedi Sokrates, “çünkü eğer bizde olsalardı, bundan böyle kendilerinde olmazlardı.”

“Doğru,” dedi. “O zaman ne iseler birbirleri ile ilişki içinde öyle olan o idealar varlıklarını kendileri ile ilişki içinde taşırlar, bizim aramızdaki şeyler—benzerlikler, ya da onlara ne dersek diyelim—ile ilişki içinde değil; onlara katılırız ve şu ya da bu adı onlara katılmakla alırız. Ve bizim aramızda idealar ile aynı adları taşıyan şeyler de yalnızca birbirleri ile ilişkilidirler, idealar ile değil; ve taşıdıkları bu tür adlar kendileri ile ilişkilidir, aynı adları taşıyan idealar ile değil.”

“Ne demek istiyorsun?” dedi Sokrates.

“Örneğin,” dedi Parmenides, “eğer birimiz herhangi birinin efendisi ya da kölesi ise, soyutta ya da kendinde efendinin kölesi değildir, ne de efendi soyutta ya da kendinde kölenin efendisidir; her biri bir insandır ve bir insanın efendisi ya da kölesidir; ama kendinde efendilik kendinde köleliğin efendiliğidir ve benzer olarak kendinde kölelik kendinde efendiliğin köleliğidir. Bizim dünyamızda olanların oradakiler üzerinde hiçbir etkileri yoktur, ne de orada olanların bizimle ilişki içinde

bir etkileri vardır. Onlar, dediğim gibi, kendilerine ait ve kendileri ile ilişkilidirler; ve benzer olarak buradaki köleler ve efendiler kendileri ile ilişkilidirler. Yoksa ne demek istediğimi anlamadın mı?”

“Elbette,” dedi Sokrates, “anladım.”

“O zaman bilgi de, eğer soyut ya da kendinde ise, saltık ya da kendinde gerçekliğin bilgisi olmayacak mıdır?”

“Hiç kuşkusuz.”

“Ve benzer olarak her bir saltık bilgi türü her bir saltık varlık türünün bilgisi olmayacak mıdır?”

“Evet.”

b “Ama bizim aramızda olan bilgi bizim aramızda olan gerçekliğin bilgisi ve bilgimizin her bir türü bizim aramızda olan şeylerin her birinin bilgisi olmayacak mıdır?”

“Zorunlu olarak.”

“Dahası, kabul ettiğin gibi, ideaların kendileri bizim değildir, ne de bizim aramızda olabilirler.”

“Olamazlar.”

“Ve ideaların çeşitli sınıfları saltık bilgi ideası tarafından mı bilinir?”

“Evet.”

“Ki bizde yoktur.”

“Hayır, yoktur.”

“O zaman ideaların hiç biri bizim tarafımızdan bilinmez, çünkü saltık bilgiye katılmayız.”

“Öyle görünüyor.”

c “Öyleyse saltık iyi ve saltık güzel ve saltık idealar olduklarını düşündüğümüz hiçbirşey bizim tarafımızdan bilinmez.”

“Korkarım bilinmez.”

“Şimdi daha da korkutucu bir sonuca geliyoruz.”

“Nedir o?”

“Diyeceksin ki, hiç kuşkusuz, eğer bir saltık bilgi türü varsa, bizim bilgimizden çok daha sağındır; ve bu güzellik ve geri kalanlar için de böyledir.”

“Evet.”